Artă și SPORT

SCRIITORII, ACTORII ȘI ARTIȘTII PLASTICI NE RĂSPUND LA DOUĂ ÎNTREBĂRI:

ROLUL SPORTULUI ÎNTR'UN STAT DEMOCRATIC POPULAR ȘI CUM VĂD EI CONTINGENȚA DINTRE ARTĂ ȘI SPORT

O anchetă de
NICU NAUMESCU
și
MARIUS GODEANU

CULTURA, ARTA ȘI SPORTUL... Sunt trei cuvinte cari au acum un sens nou de înfrățire, sunt trei cuvinte ce nu puteau fi pronunțate înainte vreme — așa, legate între ele, — fără a trezi zâmbete ironice și compătimitoare din partea celor ce gândeau obtuz și „tradiționalist".

ERA O SITUAȚIE TRISTĂ, dezolantă de tristă. Sportivii păreau prea puțin interesați de faptele de cultură iar intelectualii, zăvorîți în binecunoscutele lor „turnuri de fildeș", răspundeau anevoie sau deloc chemării celor mulți și tineri de pe stadioane. "Gândirea" burgheză, pedantă și formalistă, refuza contactul cu maseie dornice de viață sănătoasă și sport.

Astăzi, s'a schimbat ceva! În noua structură democratică populară a statului nostru, artistul, cel tânăr îndeosebi, a început să privească din ce în ce mai intens spre omul de pe stradă, spre acea rotiță intimă dar importantă dintr'un angrenaj imens: omenirea. Și urmărindu-l pe acest om în faptele-i cotidiene, artistului i-a fost dat să-l vadă coborând și pe stadion, încercând să înfrunte metrii și secunde sau lovind o minge într'un match de football. L'a privit uimit și nu i-a venit—poate—a crede că sportul, este capabil să făurească corpuri atât de armonioase și priviri atât de limpezi... A înțeles atunci că sportul nu-i maidanism și că practicanții lui sunt mai ales OAMENI, în adevăratul înțeles al cuvântului. Și au înțeles că barierele cari despărțeau sportul de artă și cultură trebue să cadă și vor cădea.

Iată motivul anchetei noastre de azi printre actori, scriitori și artiști plastici reprezentativi, iată motivul pentru care ne-am adresat meșteșugari'or scrisului, al cuvântului rostit și al pensulei, cerându-le să ne vorbească despre sport și despre artă. O anchetă la care ni s'a răspuns cu un entuziasm ce a depășit cu mult anticipările noastre. Dar să le dăm cuvântul celor pe cari i-ați admirat de atâtea ori pe scenă, în săli de expoziție sau în scris...

*

A face o prezentare a lui NIKY ATANASIU „artist al poporului" și ales al poporului este inutil.

NIKY ATANASIU este prea apreciat pentru a mai putea adăuga ceva la personalitatea domniei sale.

Când i-am solicitat răspunsul pentru ancheta noastră frazele au dat năvală, dovadă că problema sportului este pentru id-sa de mult rezolvată.

„SPORTUL este pentru popor o binefacere.

El dă un trup sănătos care împreună cu o minte sănătoasă formează o unitate, o forță de care are nevoie Republica Populară Română pentru a realiza poporului său o pace trainică și o viață mai bună.

ACTORUL care face sport își menține suplețea, poate face teatru până la adânci bătrânețe, și aci este cazul să menționez activitatea sportivă a regretatului Tony Bulandra care avea ore speciale de antrenament pentru box, scrimă și tennis.

SPORTUL într'un regim de democrație populară ne dă un bun cetățean, un vajnic luptător pentru dreptate".

*

D. ALEXANDRU KIRIȚESCU este cunoscut îndeosebi prin fecunda sa activitate de dramaturg Consecvent și neobosit, d. Kiriței cu a scos la iveală în decursul anilor, numeroase drame și comedii cari i-au atras o

recunoscută și binemeritată notorietate. Piese ca "Galițele", "Nunta din Peruggia", "Michel Angelo", etc. sunt opere de bază în dramaturgia românească, sunt succese cari au ținut și vor mai ține luni în șir, un loc de onoare pe afișul primei noastre scene.

Actualmente d. Alexandru Kiriței ndeplinește funcția de vicepreședinte al Societății Scriitorilor din România fiind în același timp membru în comitetul de lectură al Teatrului Național.

Se poate spune că, cele dintâi forme de artă au fost în covârșitoare măsură reproduceri în piatră, marmură și bronz ale tipurilor de atleți

NICKY ATANASIU

exercitându-se în palestre sau în marile manifestări sportive pentru masse. Sculptura antică ne-a lăsat opere minunate "Asvârlitorul cu discul", "Gladiatorul murind"; și atâtea altele. Zeii erau înfățișați de Phidias, Praxiteles; Lysipos, ca niște splendizi atleți.

In epoca Renașterii, cea de descătușare a spiritului uman de tirania papalității și a nobililor; când sportul a devenit o îndeletnicire frecventă a tinerilor burghezi din republicele italiene, cultura corpului a egalat pe cea a minții, marii artiști — în frunte cu Michelangelo — răsturnând formulele învechite, au înfățișat raiul creștin ca pe Olimpul păgân; forfotind de atleți frumoși și fecioare sculpturale.

In teatru, expresia cea mai directă a artei pentru masse, sportul ar trebui cultivat cu asiduitate.

Actorul fără o înfățișare corporală armonioasă, nu va fi niciodată un adevărat interpret al sentimentelor înălțătoare.

In calitatea mea de autor dramatic, mai ales în ciclul Renașterii ("Borgia" "Nunta din Perugia"; "Michel Angelo") m'am impiedecat mereu de greutatea de a găsi actori înalți, bine făcuți, cari să poată purta costumul de epocă cu eleganță.

In așa măsură, încât în Michel Angelo" fiind nevoie de un interpret care să fie desăvârșit din punct de vedere al înfățișării fizice, direcțiunea de scenă, după lungi și zadarnice cercetări, a făcut apel la un tânăr sportiv; campionul de scrimă Tudor Ilie, care apare în rolul Lelio.

*

Pictor și profesor de mare reputație, d. M. H. MAXY face parte din acea serie de artiști cari au căutat și caută mereu să aducă ceva nou și esențial în arta plastică românească. Încadrat încă din tinerețe în rândurile mișcărilor ce aveau de scop eliberarea omului de sub jugul omului, d Maxy n'a pregetat o clipă să-și pună arta sa la dispoziția acestor oameni pe cari îi iubește cu pasiune, sincer, și deschis. Deaceea, felul cum d-sa vede actul sportiv și importanța pe care o acordă sportului prezenta un mare interes. Și d. M. H. Maxy ne-a răspuns cu multă amabilitate:

Concepția "comercialistă" a sportsmenilor burgheziilor apusene, este strâns legată de întreg procesul de exploatare a omului de către om. Sentimentele, și psihologia de clasă burgheză, învederează pentru noi, în acest domeniu, dorințile și satisfacțiile cele mai hilare. Spectacolul era spectacol, interesul, afacerist. Întrecerile (adesea camuflate) erau simple manifestări ale spiritului de concurență comercială.

Pentru democrațiile populare, sportul are o altă semnificație.

Spiritul organizatoric al manifestărilor sportive, sensul întrecerilor are la bază stimulentul, același care stă și la baza întrecerilor în producție, între muncitori între uzine și fabrici, între regiuni, între țări.

Dacă totuși sportul avea și are în perioada burghezo-capitalistă., un ce atractiv și pentru mica burghezie sau chiar muncitorimea, spiritul ce domnea la manifestările sportive, era dominat de cele mai multe ori de atitudini de vrăjmășie, ură de rasă și toată seria de sentimente și sentimentalisme inferioare.

Spiritul de astăzi este dominat de o concepție legată de viziunea ridicării și realizării unui om nou. A omului care crează o societate eșită din alte condiții, decât aceea a exploatării.

2). Expresia acestor considerațiuni, viziunea acestei desăvârșiri a spiritului uman prin sport, capătă prin artă aceeași semnificație. Artistul, nu va mai zugrăvi, sau sculpta, imagini sportive formale, lipsite de orice conținut ideologic. Artistul însuși integrat în procesul de reconstrucție, va fi alături forță și expresie, a tuturor manifestărilor în care omul cel nou, participă. În cazul de față, în sport.

*

RADU BELIGAN, acest minunat exponent al tinerei generații — în ciuda multiplelor ocupații, regizor, actor, traducător și direc-

RADU BELIGAN

tor de companie, găsește încă timpul necesar pentru a face sport.

Era deci normal, ca să fie bucuros când reductorul ziarului a deschis o discuție despre sport, importanța lui și contingența lui cu arta.

— „Dat fiindcă poporul român — spune Răducu așa cum e el alintat — și-a deșteptat conștiința și a adus la putere pe oamenii vrednici să-l conducă a dat dovadă că a realizat prima parte a dictonului „Mens sana in corpore sano".

Urmează pentru desăvârșirea nației noastre să o împlinim și pe a doua, iar teatrul fiind o artă în care plasticul joacă un rol primordial nu se pricepe un actor care să facă sport.

*

Literat de frunte și unul dintre cei mai zeloși oameni de cultură din țara noastră, d. P. COMARNESCU se împarte generos în numeroase domenii de activitate. Aplecat asupra problemelor ce frământă azi tânăra generație de intelectuali; convins de necesitatea introducerii unui nou suflu de viață în vechile concepții și modalități ale așa ziselor "sisteme" culturale, d sa se află în primele rânduri ale luptei pentru combaterea obscurantismului retrograd.

Ne-am adresat d-sale pentrucă d.

(Continuare în pag. 16-a)

«SPORTUL POPULAR», MOBILIZATOR ȘI INDRUMĂTOR AL SPORTULUI DE MASSE

De vorbă cu d. Balaș, membru în secția Centrală Sportivă a U. T. M ului

UNIUNEA TINERETULUI MUNCITORESC a dus, în cursul unui an de existență, paralel cu acțiunea de mobilizare a tineretului pentru reclădirea țării, și o vie campanie pentru răspândirea sportului în largile masse, campanie a căror rezultate sunt din cele mai fericite. Și într'adevăr, astăzi asociațiile polisportive ale UTM ului, cu mii de membri și numeroase secții afiliate, sunt o garanție că sportul amator este singurul care permite cu adevărat o bună pregătire din punct de vedere fizic a tineretului.

Un rol important în desvoltarea sportului muncitoresc, l-a avut fără îndoială Secția Centrală Sportivă a Uniunii Tineretului Muncitoresc, care zi de zi a trudit pentruca sportul să pătrundă în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, și pentruca toți tinerii muncitori să se poată bucura de binefacerile lui. Ziarul nostru a înțeles din primul moment să acorde toată atenția sportului UTM, realizările acestuia găsind totdeauna deschise coloanele noastre. Iată de ce, cu ocazia numărului 1.000, am găsit de cuviință, să ne adresăm Secției Centrale Sportive a UTM-ului, pentru a-și expune punctul de vedere asupra sportului amator al asociațiilor UTM, cât și asupra acțiunii hotărîte a ziarului „Sportul Popular" pentru susținerea lui.

D. Balaș, membru al secției, centralizează rapoartele primite, dă directive pentruca lucrurile să meargă și mai bine, într'un cuvânt este unul din conducătorii de frunte ai sportului UTM. Ne-am adresat deci domniei sale, pentru a ne răspunde la câteva întrebări.

Numărul 1.000 și sportul UTM.

ASTĂZI CÂND ZIARUL «SPORTUL POPULAR», împlinește 1.000 de numere dela apariție, în slujba maselor sportive din țara noastră, apă rând principiile unui sport nou de masse încurajând deopotrivă sporturile minore pentru popularizarea lor în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, și combătând cu energie tot ceeace a rămas imoral în sport vedem că privirile ziarului "Sportul Popular" s'au îndreptat spre tineretul sportiv al țării și cu o deosebită atenție asupra asociațiilor Uniunii Tineretului Muncitoresc care reprezintă caracteristicile de bază a ceeace se desvoltă în sport și tinde să ia locul la ceeace e vechi, întărindu se prestigiul și autoritatea asociațiilor UTM.

Activitatea din anul ce s'a scurs

ASOCIAȚIILE SPORTIVE UTM care au luat naștere din necesitatea tineretului muncitoresc de a fa ce sport s'au p[illegible]

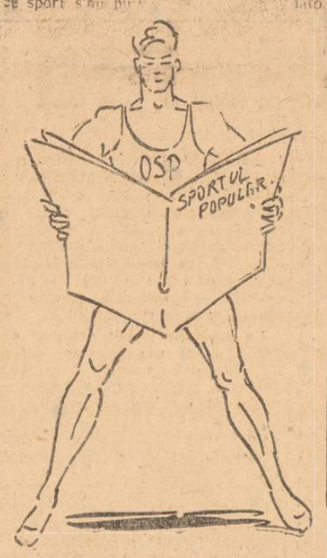

rită regimului democratic din țara noastră, iar numărul de peste 100 asociații încadrate și afiliate la diferite federații arată limpede că astăzi în sportul roma

țara noastră va fi și de azi înainte luminat de ziarul nostru al tuturor

sportivilor, „Sportul Popular" iar asociațiile sportive ale Uniunii Tineretului Muncitoresc, vor găsi în acest ziar un mobilizator și îndrumător în lupta pentru făurirea sportului de masse.

FACEM NUMĂRUL O MIE!..

Agitație mai febrilă,
Și un vuet mai barbar,
Nu a fost de când există
Ziarul „Sportul Popular".
In redacție hărmălaie,
Pe culoare nu e loc,
Ascensoarele sunt pline.
S'a strâns lume ca la foc!
Trecătorii se întreabă:
„Ce să fie? Ce să fie?"
Iar ecoul le răspunde:
„Vine numărul o mie!"

S'au strâns toți desenatorii
Au venit toți gazetarii,
Reporterii, fotografii.
Au venit chiar și ascarii.
Se gândesc și se întreabă
In ce fel și cum să scrie
Cronicile respective
Pentru numărul o mie.
„Cred că noi la acest număr
„Dăm examen, dăm o teză!"
Altul însă-i de părere
Că-i un număr de sin-teză
Insă Egon Horn crede
Și le-o spune chiar, patetic
„Tocmai numărul o mie
„Să-l confecționăm... sintetic?"
Neagu este de părere,
Să o spune scurt și clar,
Să se scrie numai football
Că-i un sport mai popular
Insă Naghi îi replică
Cu-un accent vădit hilar:
„Apoi, dragă, ziarul însuși
„Este... „Sportul Popular"
Dintr'un colț, dela o masă
Explodează și Achille:
„Nu avem nici un articol
„Și mai sunt câteva zile!"
La o masă Gațu scrie
Un articol plin de miez.
Care se intitulează,
„Cum poți să nu fii obez!
Un coleg de lângă dânsul
Îi șoptește cam pe nas:
„Ce nu-ți aleseși, Petrică,
„Un subiect ceva mai gras?
Un duct Nicu—Achille
„Ce mizerie, ce mizerie.
„Vine numărul o mie
„Și-încă nu avem materie!"
A intrat Marius Godeanu
Urmărit de-un câine fox:
„Asta e! Numărul o mie
„Îl facem numai de box!"
Dar a și venit răspunsul,
Mai tăios ca o sincopă:
„Vara, boxul nu se poartă,
„E mai bun de antilopă!"
Deodată în redacție
Se aude-un bubuit.
Mesele sunt răsturnate,
Un dulap a fost trântit.
Telefonul se prăvale
Peste-un scaun și-un chaise-long,
Naumescu cercetează
Unde-i mingea de ping-pong.
Seinescu stă la radio
Dar o lampă, nărăvașa,
L-a făcut ca să exclame:
„Of! Pe unde scot cămașa?"
Evuran (cu atletismul)
Mai spontan, ca'n alte dăți:
„E un număr ce prezintă
„Foarte mul e greutăți!"
Egon Horn complectează
Cu o voce ca de miere:
„Greutăți n'ar fi nimica
„Dacă n'ar fi și haltere".
Argumente pro și contra,
Toată lumea e'n dilemă
Numărul o mie, sigur,
Trebuie să aibă temă.
Cum s'ar zice la adică
Cere și un mic efort,
Din atâtea zeci de sporturi
Să-l închini cutărui sport,
„Dacă-l faci numai de football
(Spune-un tip cu tot humorul)
„Zice lumea că gazeta
„Este scrisă cu piciorul".
Dacă-l faci de șah, pionii
Printre degete îți scapă
Dacă-l scrii doar de natație
Poți intra cu el la apă
Dacă scrii numai de rugby
(Vogel are interesul),
Cum e mingea de turtită
Poate să-ți turtească fesul
Ca să scrii de toate-odată.
Nu-i nici asta socoteală
Fiindcă cu atâtea sporturi
O să fie 'nghesuială
Insă eu, am o idee
Foarte bună, foarte mare.
Și cum nu sunt egocentric
O supun spre aprobare.
Pentru numărul o mie.
Care 'n sport va fi vedetă.
Scriți cu toți numai de basket
Până veți umple gazeta.
Și sunt sigur că nici unul
Nu-mi veți face vre'un reproș,
Căci la basket e un merit
Dacă nemerești „la coș".

A. Noi

Metamorfoza

PE STRADA MEA; o stradă într'un cartier situat la un capăt de linie de tramvai, era o dughiană soldie. Jumătate de lemn, jumătate de pământ. Avea aspect urât și nu le plăcea celorlalți locatari de când strada s'a civilizat, are lumină, apă, canal, trotoare asfaltate, o sumă de case noui, cu vădit aspect de vile, iar cele vechi radical transformate; nu-ți mai pot aminti, nici pe departe, de fosta stradă cu praf și gropi dupe vremea când "cartierul" purta numele de mahala.

Pe această stradă, ca o notă discordantă și desgustătoare rămăsese acolo cocioaba aceea, anacronică și stingheră;

Cocioaba cismarului meu și al străzii întregi.

Vara, cocioaba lui, învăluită în verdeață și zorele; își mai ascundea din urâțenie. Iulie chiar o înfățișare oarecum pitorească. Iarna însă ea apărea, în goliciunea ei, hidoasă.

Il știam pe cismarul acela de foarte mulți ani. De când eram mic. Și; întocmai ca în poezia lui Topârceanu, îl zăream deseori, seara târziu, pe "trepiedul lui barbar", aplecat la lumina mioapă a unei lămpi cu gaz, pocnetul loviturilor lui de ciocan răzbind până afară în strada liniștită, — pe ușa deschisă în serile călduroase. Muncea. De ani și ani, zi și noapte; aceeași figură costelivă aplecată peste mescioara de cismărie.

Omul ăsta m'a impresionat întotdeauna și oridecâteori mă gândeam la seninătatea și resemnarea cu care luptă în mizeria lui pentru hrana familiei, nestiind altceva decât lucrul, din zori până în noapte; iar sărbătoarea o amărâtă după amiază, în care avea răgazul să se spete; să se bărbierească și primenit, să iasă la poartă să stea pe un scăunel, două trei ore, pentruca a doua zi s'o ia dela început, cu munca lui fără răgaz; simțeam o nedeslușită strângere de inimă.

Când sta Duminica după amiaza, la poartă — de altfel singura lui... "distracție" — era unicul prilej de a respira puțin aer. Prea puțin pentru a-i schimba fața lividă.

As fi dorit să fac ceva pentru omul ăsta. Mai mult decât să-i dau mereu de lucru, fără să mă tocmesc

la preț; — căci îl știam prea cumsecade.

Când mă vedea disdedimineață pleând cu bicicleta — el era demult sculat — mi se adresa: "Drum bun, drum bun și să vii sănătos". Imi spunea vorbele astea cu o bucurie sinceră, ca și când și el ar fi plecat, sau ar fi fost obicinuit cu plăcerea plecărilor... El însă rămânea pironit locului, de ani și ani, și nu și permisese decât de vreo două ori în viață să iasă la iarbă verde, așa cum făceau mulți din cartier; aproape în fiece Duminică de vară.

— Este, și încă foarte multă. Dar o raci în aer închis, în izul ăsta de talpă mulată în mirosul de praf și clei și fum de lampă.

— Și când naiba să mai fac ce-mi spui d-ta?

— Când? Duminica. Duminica dimineața.

— Până atunci mai am de lucru câteceva, sunt clienții liberi și îmi plătesc, îmi aduc de lucru, — replică, speriat par'că.

— Ba să i izgoniți pe domnii clienți să-ți vină altădată nu să-ți strice ziua de Duminică la care ai dreptul. Lasă, lasă, îi înveți cu încetul Și cum orice învață și desvăț..

Vlad, cismarul meu și al străzii întreg; mă ascultă foarte mirat și, deși vedeam din ochii lui că-mi dă dreptate nu se putea dumiri cum să schimbe el după aiâția ani obiceiul "prăvăliei" sale. După câteva minute în care par'că s'a luptat cu el însuși, a întrebat curios și cu oarecare sfială:

— Și ce să fac Duminica dimineața?

Văzând că l-am câștigat atât de lesne i-am spus numai decât: să mergi cu mine

— Unde?

— Ai să vezi.

— La sport, desigur, vorbi el, zâmbind sceptic.. Ce să caut eu acolo?..

— Ai să vezi Nene Vlade, numai să mergi, odată de două ori, că pe urmă nu mai scap eu de D-ta.

— Nu zău, râse sincer și mirat cismarul meu Și crezi că cu doctoria asta mă fac bine?

— Garantat Nene Vlade

Cismarul se porni iar pe râs mai, mai să uite că-i era rău

Și când zici să mergem — se interesă el.

— Uite, poimâine, că e Duminică.

*

ÎN DIMINEAȚA ACEEA, însoțit de domnul Vlad, îmbrăcat în haine de sărbătoare, bărbierit proaspăt, așa cum de mult nu-l mai văzuse consoarta lui, Duminica dimineața, mă îndreptam spre velodromul dela Bellu care era la vreo zece minute de mers pe jos.

Domnul Vlad își luase și băeții cu el. Unul de patrusprezece ani, Dan, în a treia de liceu și altul Radu de unsprezece ani, care terminase cursul primar.

Amândoi pipernicii, stăbuți. Erau însă excitați Nu le venea să creadă ochilor că tatăl lor merge la sport. De când doreau ei să vadă sport. Dar le fusese interzis ca să nu dea oftica peste ei sau să nu răsmână schilozi, — cum îl sfătuiau mulți vecini pe domnul Vlad.

Pe drum, cismarul meu, îmi vorbea de nespusa bucurie ce trebuie s'o aibă băeții lui că se duc la sport. Toată noaptea nu dormiseră.

Când am ajuns pe stadion era abia trecut de ora opt. In incinta velodromului se juca un match de football înainte de a începe reuniunea ciclistă. Am luat loc în tribună împreună și am privit ultimele faze ale matchului.

Apoi au început cursele cicliste. Demarajele pe înclinația virajului l-au uluit pur și simplu pe însoțitorul meu. Privea atent și fără să scoată o vorbă. In răs-

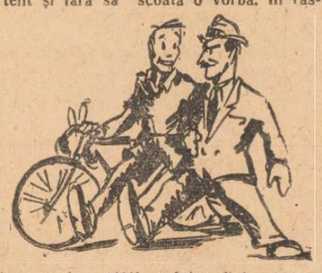

timpuri doar țâțâia printre dinți admirativ.

Se făcuse cald, își scoase haina.

Către ora prânzului, când am părăsit arena, fața și brațele cismarului erau încinse de soare. Era frânt de oboseală și se văita că are o foame de lup. Băeții la fel.

In vara aceea am fost de mai multe ori cu el la reuniuni cicliste. Ba i-am dat și bilete să intre la matchuri de football, la atletism, la rugby, la box...

Nu mai era nevoie să-l invit. Mă întreba el mai în fiece săptămână dacă mai mergem, scuzându-se de fiecare dată, că-mi pricinuește deranj...

In anul următor cismarul meu era nelipsit dela reuniuni. Îi plăceau, își destindea nervii, se aerisea, în soare, în vânt sau în ploaie... Culoarea gălbuie îi dispăruse, nu se mai văita de dureri de stomac, de lipsă de poftă de mâncare, de vlăguire. Simplele ieșiri duminicale, puțin mers pe jos, soare, spectacol sportiv, strigătele, contribuiseră mult, transformându-l.

Băeții lui se deschiseseră ca niște plante care până atunci fuseseră ținute în loc umed și întunecos... Dan și Radu fiind în continuu război pentru o bicicletă veche pe care le-o dădusem.

*

Și au mai trecut câțiva ani. Treburile mă ținuseră departe de București.

In ziua când mă întorceam în Capitală mă oprisem la un chioșc de ziare în piața cimitirului Bellu; citind afișele. Mă aud strigat. Intorc capul. Domnul Vlad, cismarul străzii mele; îmbrăcat de sărbătoare, era foarte grăbit.

— Dar unde te duci așa zorit?

— Unde să mă duc? Pe Velodrom. Se aleargă campionatul juniorilor și Dan al meu este printre favoriți...

Am rămas locului privind după cismarul meu care se depărta grăbit și radios. Un sentiment nedesluși mă stăpânea. Aveam o bucurie, o mândrie oarecum, dar și un sentiment de duioșie și înțelegere pentru acest tată transformat...

Zâmbeam satisfăcut. Dădusem sportului, vieții în aer liber, sănătății, o familie sortită ofilirii în iz de cismărie...

Deși eu nu voiesem să fac din nici unul din ei, un as...

Eram totuși mulțumit, ca după o faptă bună...